

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme*

*N. Hümeysra ÖZDEMİR EREM***

*Oğuzhan YILMAZ****

Öz

Yabancı çizgi filmlerdeki kardeşlik ilişkilerini değerlendirmek amacıyla yapılmış bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada incelenen çizgi filmleri belirleyebilmek için Erzincan, Kırıkkale ve İstanbul merkezde bulunan üç ortaokulun öğrencileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında öğrencilere beğenerek seyrettikleri ve içinde kardeş karakterlerin olduğu yabancı çizgi filmlerin hangileri olduğu sorulmuş, onlardan alınan yanıtlar doğrultusunda frekansları en çok tekrar eden dört çizgi film veri kaynağı olarak seçilmiştir. Bu çizgi filmler sırasıyla Esrarengiz Kasaba, Fineas ve Ferb, Gumball ve Kafadar Ayılar’dır. Kardeşlik ilişkileri açısından yabancı çizgi filmlerin incelendiği çalışmada kardeşliğin genellikle iyi ilişkiler üzerine kurulduğu; cinsiyet, yaş ve ilgi alanı gibi faktörlerin kardeşlik ilişkilerini etkilediği görülmüştür. Bunun yanında çizgi filmlerde kardeşlerin genellikle akıl ve duygu metaforları üzerinden çatıştırıldığı ve akıllı temsil eden karakterlerin/ davranışların daima olumlandığı; aklın kardeşleri yönlendirmede bir güç unsuru olarak kullanıldığı; buna mukabil duygu, değer ve inançları ile hareket eden karakterlerin ikinci planda kaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: medya, çizgi film, Disney Channel, Cartoon Network

An Evaluation of “Brotherhood” Relationships in Foreign Cartoons

Abstract

In this study, which aimed to evaluate brotherhood relationships in foreign cartoons, document analysis method was used. To determine the cartoons to be analyzed for the study, students from three secondary schools from the central districts of the cities of Erzincan, Kırıkkale and İstanbul were interviewed. During the interviews, the students were asked which foreign cartoons that had brother characters they liked watching, and based on the responses obtained, four cartoons that were most frequently mentioned by the students were chosen as the data resources. These cartoons are respectively Gravity Falls, Phineas and Ferb, Gumball, and We Bare Bears. Findings of the study show that brotherhood is generally based on good relationships and that factors such as gender, age, and personal interests affect brotherhood. In addition, it was found that in the cartoons the metaphors of reason and emotion were generally used to show conflicts between brothers and the characters or behaviors that represented reason were always affirmed, and reason was used to as a power element in guiding brothers in the cartoons, but, cartoon characters that acted upon their emotions, values, and beliefs stayed in the background.

Keywords: media, cartoon, Disney Channel, Cartoon Network

* Bu makale 12-14 Mayıs 2017 tarihinde yapılan Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Bilgi Şöleninde bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. e-posta: herem@erzincan.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. e-posta: oyilmaz@erzincan.edu.tr

Giriş

Sözlü ve yazılı kültürün etkisini kaybetmesiyle medya kültürü giderek ciddi bir “güç” hâline dönüşmekte kitleler bilinçli ya da bilinçsiz olarak bu kültürün etkisiyle yönlendirilmektedir. Çizgi filmler de bu yönlendirmede bir araç olarak kullanılmaktadır. Çalışma, görsel-işitsel medyanın en güçlü aracı olan televizyonlardaki çizgi filmlerin kardeşlik kavramı hakkında oluşturduğu algıyı gözler önüne sermek ve ilgili literatüre kardeşlik ilişkileri gibi özel bir konuda katkı yapmak açısından önem arz etmektedir. Bu ekseninde çalışmada çizgi filmlerin hedef kitlesine kardeşlik ilişkileri açısından nasıl mesajlar verdiği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

İnsanların haber alma ihtiyacını karşılamak amacıyla ortaya çıkan kitle iletişim araçlarından televizyon, aktif olarak ikinci dünya savaşı yıllarında kullanılmış, Türk toplumunun hayatına ise 31 Ocak 1968 tarihinde girmiştir (Arslan, 2004: 1). Hayatın merkezine hızla yerleşen ve insanların mesailerini önemli ölçüde işgal eden bu alet, zaman içerisinde arz ettiği çeşitlilikle de toplumun her kesiminin bilhassa da çocukların ilgi odağı hâline gelmiştir. Öyle ki çocukların çoğu günde 3-4 saat televizyon seyrederek yılda yaklaşık 1500 saatlerini televizyonun başında geçirmektedir (Öktem, Sayıl ve Çelenk Özen, 2006). TÜİK (2013) verilerine göre ise her on çocuktan dokuzu her gün televizyon izlemektedir. Televizyon izleyen bu grubun içindeki 6-10 yaş arası çocuklarsa %93,8 gibi bir oranla çizgi film izlemeyi en çok tercih eden kitle olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim ilgili literatür çocukların televizyonda en çok seyrettikleri programların çizgi filmler olduğunu desteklemektedir (Cesur ve Pakar, 2007; Öztürk Samur, Durak Demirhan, Soydan ve Önkol, 2014).

Çizgi film türüne ilişkin ilk denemeler 1900’lerde başlamış olsa da (Solomon, 1994; akt. Namlı Altıntaş, 2016: 317) tarihsel süreç içinde çizgi filmlerin bir eğlence aracı olarak gelişimine katkı sağlayan ve çizgi film endüstrisini kuran Walter Elias Disney’dir. Bir şirkette illüstratör olarak çalıştığı sırada ürettiği bir serinin başarı yakalamasıyla cesaretlenen Disney (Rojek, 2006: 123) çocuğun zihnini boş bir defter olarak düşünmüş ve yaşamının ilk yıllarında bu deftere çok şey yazılabileceğini dile getirmiştir (Giroux, 1999; akt. Muratoğlu, 2009: 78). Çizgi filmlerle çocuğun yaşamını derinden etkilemenin mümkün olacağı düşüncesiyle de Alice Harikalar Diyarı, Uyuyan Güzel, Yedi Cüceler, Pinokyo, Bambi, Pamuk Prenses, Kül Kedisi, Dumbo; Vakvak Amca, Varyemez, Gufi ve Miki Fare gibi filmler ve karakterler yaratmıştır (Şirin, 2006: 130).

Disney film ve karakterlerindeki üst söylem deşifre edildiğinde çizgi filmleri kapital sistemin bir parçası olarak değerlendirmek yanlış olmaz. Öztürk Samur vd.’nin (2014: 153) vurguladığı gibi hâlihazırda izleyenleri daha çok tüketime özendirebilmek için çizgi filmler aracılığıyla üst-ideal karakterler yaratılır, ardından hedef kitleyi oluşturan çocukların bu karakterlerle özdeşleşmesi ise piyasaya sürülen ürünlerin pazarlanmasıyla sağlanır. Bu çabaya dikkat çekmek isteyen Özdemir Erem

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

(2016: 236) Disney, Cartoon Network ve Planet Çocuk gibi uluslararası şirketlerin satış politikalarını bir karakter oluşturarak bu karakterin oyuncaklarını satmak için çeşitli reklam kampanyaları yürütmek biçiminde kurduklarını ifade eder. Benzer şekilde Gökçearslan (2010: 366) da çocuk merkezli çekirdek aile modelinde, çocuğun her isteğinin ebeveynler tarafından karşılanmaya çalışıldığını; bu nedenle de olaya ticari yönüyle bakan çok uluslu şirketlerin çocukları önemli bir tüketici kitle olarak düşündüğünü dile getirir. Konuya biraz daha farklı açıdan yaklaşan Glendale (2017) ise büyük gıda firmalarından birinin Disney’le yaptığı çalışmalardan bahsederek hedeflerinin “*ailelerin sağlıklı seçimler yapmalarını kolaylaştıran yüksek kaliteli, besleyici gıda seçenekleri sunmak*” biçiminde olduğunu belirtir. Bu güncel ve medyatik söylem, medyanın ciddi bir kesimini elinde tutan Disney’in başarısız olma ihtimalini daha da zayıflatır.

Tüketim ideolojisinin yanı sıra çizgi filmler bağlı bulunduğu kültürün de ideolojisini aktarmada bir araç olarak kullanılır. Cortes (2005: 55) medyanın bilgi sunma, düşünceleri örgütleme, değerleri yayma, beklentiler oluşturma ve davranış modelleri geliştirme konusunda temel bir yapı taşı olduğunu belirtir. Benzer şekilde Rigel (1993: 72), devletin egemen ideolojisini yaygınlaştıran en etkili aygıtlardan birisi olan medyanın, hiç fark ettirmeden izleyiciyi başka toplumların ve başka kültürlerin hayat standartları, yaşam biçimleri, birbirleriyle olan ilişkileri, davranış kalıpları, sosyal sorunları ve tüketim alanları konusunda bilgilerle donattığını ifade eder. Yücel (2015: 124) ise medyayı bilhassa da televizyonu yaygınlaşmanın temel aracı olarak görür ve toplumların yaşamını dönüştürmek amacındaki her türlü ticari, idari, yerel, küresel, resmi ya da özel dinamiğin televizyondan yararlanmak zorunda olduğunu belirtir. Medyada çocuklara ideoloji aşılamanın en pratik yolu ise çizgi filmlerden geçer. Bu konuda Temizyürek ve Acar (2014: 25) çizgi filmlerde görülen masum mesajların ardında çizgi film yapımcısına ait görüş, inanış veya felsefeye göre şekillenen mesajların bulunduğunu; ölüm, cinsellik, şiddet, gerçeküstü unsurlar ve millî duyguları yıpratıcı olumsuz mesajların çizgi filmlere bilinçaltı ikna yöntemleri ile gizlendiğini ifade eder. Onların bu görüşüyle paralel biçimde Rektör (2008: 11) ise çoğu insanın çizgi filmleri saf eğlence aracı olarak gördüğünü ve çizgi filmlerin içindeki gizli ikna edici mesajlardan haberdar olmadığını belirtir. Gerçekten de çocuklar tarafından severek seyredilen pek çok yapımlar bu nazarla gözden geçirildiğinde çizgi filmlerde özellikle Batı felsefesine ve dünya görüşüne ait pek çok motifi görmek mümkündür. Örneğin Rojek (2006: 124) Disney çizgi filmlerinde kötü adamların genellikle işçi sınıfının aksanı ve davranışlarıyla betimlendiğini vurgulayarak Disney yapımlarında politikanın yadsınamayacağını dile getirir. Lehman (2001: 75) da II. Dünya Savaşı sırasında Amerikan animasyon filmlerinde saldırgan ve küstah karakterleri oluşturan yapımlar artınca Miki Fare ve Donald Amca gibi pasif ve yumuşak karakterlere ilginin azaldığını vurgular. Kunzle’a (1991: 11) göre ise Disney, kendi dünyasıyla üçüncü dünya ülkeleri arasındaki sosyal ve ekonomik farkı göz ardı ederek ideolojisini onlara dayatır.

Medyanın ve beraberinde çizgi filmlerin ekonomi, kültür, ideoloji ve değer aktarımı açısından önemsenmesinde, kuşkusuz erken yaşlardan itibaren çocukların seyrettiği yayınlardaki karakterlere benzemeye çalışmalarının etkisi büyüktür. Çocuklar artık ebeveynlerini değil, onların yerine koydukları yeni akıl hocalarını rol model alma yöntemiyle benimsemektedir (Namlı Altıntaş, 2016: 317). Zaten Oruç, Tecim ve Özyürek'in (2011: 305)de deyişleriyle "Günde yaklaşık dört saat televizyon karşısında kalan çocuğun kültürel etkileşim konusunda çizgi filmlerdeki davranış kalıplarını, düşünce tarzlarını, model olabilecek kişilerin genel özelliklerini benimsemesi kaçınılmazdır." Eskandari (2007: 136) ise bu bilgiyi teyit eder nitelikte araştırmasında erkek çocukların %91'inin, kız çocuklarının ise %80'inin çizgi film kahramanlarını örnek aldığını tespit etmiştir.

Oldukça genel bir kitle tarafından takip edilen ve kurmaca bir yapı taşımaya rağmen çocuğu şekillendiren ve dikkatini çeken çizgi filmler, Şahin'in (2015: 822) tespitiyle hiçbir zaman gelişigüzel yapılmış eserler değildir. Ona göre çizgi filmler, konusundan müziğine, kostümünden aksesuarına, kişi isimlerinden yer isimlerine kadar bilinçli olarak tasarlanır ve izleyicisine planlanmış mesajlar verir. Söz gelimi duygu yönü ağır basan bir karakter oluşturmak isteniyorsa o karaktere hangi duyguların atfedileceği ile ilgili kararlar daha senaryo aşamasında bilinçli bir şekilde verilir (Wright, 2010: 69). Bundan ötürü de çizgi filmlerle ilgili bugüne kadar dünyada ve Türkiye'de pek çok çalışma yapılmıştır.

Dünyada çizgi filmlerle ilgili çalışmalar genellikle toplumsal cinsiyet rolleri (Hentges ve Case, 2012; Hoerrner, 1996; Mayes ve Valentine, 1978), şiddet (Duvall, 2010; Sparks, Sherry ve Lubsen, 2005; Spencer, 2004; Hapkiewicz, 1979), aile (Tanner, Haddock, Zimmerman ve Lund, 2003; Wynns ve Rosenfeld, 2003; Juschka, 2001), ideoloji (Meamber, 2011; Inge, 2004), ırkçılık ve millî kimlik (Brown, 2015; Lehman, 2001; Kiyomi, 2000) konuları özelinde öne çıkmıştır. Türkiye'deyse çizgi filmlerle ilgili çalışmalar değerler eğitimi (İnan, 2016; Karakuş, 2015; Güven ve Akıncı, 2014), çizgi filmlerin öğretimde bir materyal olarak kullanımı (Bayındır, 2015; Karakuş ve Baki, 2015; Öztürk Samur, Durak, Demirhan, Soydan ve Önkol, 2014; Ergöz, 2006), kültürel miras aktarımı (Taş Alicenap, 2015; Fedakar, 2011) ve çizgi filmlerin hedef kitlesine ilettiği olumsuz mesajlar (Temizyürek ve Acar, 2014; Gökçearslan, 2010) gibi temalar etrafında şekillenmiştir.

İlgili literatürde çizgi filmlerde kardeşlik ilişkilerini ele alan çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışma, bu konuda literatüre katkı yapmak, çocukların beğeniyle seyrettiği ve model aldığı çizgi filmlerdeki kardeşlik ilişkilerini görmek amacıyla kaleme alınmıştır. Bunun için çalışmada "Çizgi filmlerde kardeşler arasındaki ilişkiler nasıl kurgulanmıştır?" sorusunun yanıtı aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın deseni

Çalışma yazılı, sözlü ve görsel materyallerin analizini kapsayan doküman analizi deseniyle yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’in (2011: 93) Forster’dan (1995) aktardığına göre doküman analizi dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve kullanma olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır. Bu kapsamda çalışmaya konu olan yabancı çizgi filmlere ulaşılmış, çizgi filmler seyredilerek kardeşler arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

İncelenen dokümanlar

Çalışma için incelenecek olan çizgi filmleri belirleyebilmek için Erzincan, Kırıkkale ve İstanbul merkezde bulunan üç ortaokulun öğrencileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında öğrencilere beğenerek seyrettikleri ve içinde kardeş karakterlerin olduğu yabancı çizgi filmlerin hangileri olduğu sorulmuş, onlardan alınan yanıtlar doğrultusunda frekansları en çok tekrar eden dört çizgi film veri kaynağı olarak seçilmiştir. Öğrenciler tarafından en çok seyredilen çizgi filmler sırasıyla Esrarengiz Kasaba, Fineas ve Förb, Gumball ve Kafadar Ayılar’dır.

Pek çok bölümden oluşan çizgi filmler erişim imkânları da göz önünde bulundurularak tesadüfi olarak seçilmiştir. Her bir çizgi filmde beşer bölüm olmak üzere izlenen 20 bölüm, 300 dakika sürmüştür. İncelenen çizgi filmlere ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen çizgi filmlere ilişkin bilgiler

	Bölüm Adı	Çizgi Film Hakkında Genel Bilgi
ESRARENGİZ KASABA	Turist Kapanı	Hikâye ikiz kardeşler Dipper ve Mabel’in bir yaz tatilinde Esrarengiz Kasaba’daki amcalarının yanına gitmeleriyle başlar. Kasabada pek çok esrarengiz olay meydana gelir. Amca Stan bunu her ne kadar yeğenlerinden gizlemeye çalışsa da yeterince başarılı olamaz. Dipper ve Mabel her bölümde farklı bir maceranın peşinden koşar ve kasabada olan biteni anlamaya çalışır. Kurgu Amerikan yapım olan kurgu 2 sezon, 40 bölümdür.
	Hüpletici Canavar Efsanesi	
	Mumya Müzesi	
	Mabel’in Elindeki Taşlar	
	Rahatsız Ettiniz	
FİNEAS VE FÖRB	Sürat Treni	Fineas ve Förb çok iyi anlaşılan iki üvey kardeşlerdir. Çizgi film yaz tatillerini değerlendirmek için sürekli çalışan ve farklı icatlar yapan iki kardeşle, kardeşlerini devamlı olarak annesine şikâyet edip onlara engel olmaya çalışan kız kardeşleri Candes’in hikâyesini anlatmaktadır. Amerikan yapımı kurgu 4 sezon hâlinde 217 bölüm yayımlanmıştır.
	Göl Burnu Canavarı	
	Hoş Geldiniz Tokyo’ya	
	Grubu Yeniden Topluyoruz	
GUMBALL	Doğruca İçinden Geç	Kurgu Gumball isimli mavi, erkek bir kedi ile önceden Gumball’ın balığıken sonraları kardeşine dönüşen Darwin ekseninde gelişir. Her biri
	Savaşçı	
	Gölge	
	Para	

KAFADAR AYILAR	Baş Belası	farklı bir karakter özelliğine sahip aile bireylerini ve bunlar arasındaki ilişkileri öne çıkaran çizgi film komedi tarzındadır. Amerikan ve İngiliz ortak yapımı olan Gumball, 5 sezonda 188 bölüm yayımlanmıştır.
	Yağmacı	
	Bahçe Satışı	Çizgi film Boz, Panda ve Kutup isimlerindeki (türlerindeki) üç ayının insanların dünyasına girerek onlarla arkadaş olma girişimlerini anlatır. Ancak bu ayı kardeşler açısından hiç de kolay değildir. Her biri farklı mizaçtaki üç ayının birbirleriyle ve çevreyle olan ilişkilerini konu edinen komedi türündeki Amerikan yapımı çizgi film, 3 sezon yayımlanan çizgi film 57 bölümdür.
	Odalar	
	Eşyalarımız	
	Chole	
	Çanta Kardeşliği	

Verilerin toplanması ve analizi

Çalışma için veri toplamak amacıyla belirlenen çizgi filmler öncelikle herhangi bir kayda ihtiyaç duyulmadan izlenmiştir. Devamında çizgi filmler birkaç kez seyredilerek iki araştırmacının ortak fikirleri doğrultusunda “kardeşler arasındaki ilişkiler” ve “kardeşlerin karakter özellikleri” başlıkları etrafında betimsel olarak incelenmiş, çizgi filmlerin her bir bölümü için kardeş karakterlerin özelliklerini ve ilişkilerini yansıtacak boyutların olduğu gözlem formları oluşturulmuştur. Devamında bu gözlem formlarındaki veriler araştırma sorusu ışığında tasnif edilerek kendi içinde yeniden değerlendirilmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Tüm bu işlemler yapılırken araştırmacılar arasında tam bir mutabakat olmasına dikkat edilmiştir. Bunun için gözlem formları vasıtasıyla toplanan verilerin bir kısmı Miles ve Huberman’ın (1994) kodlama güvenilirlik formülü kullanılarak test edilmiş (Güvenilirlik=Görüş Birliği/ Görüş Birliği +Görüş Ayrılığı), elde edilen sonuçların .80’nin üzerinde, yani bu formüle göre kodlamalar açısından güvenilir olduğu görülmüştür. Çalışma esnasında özellikle verilerin kategorize edilmesi sürecinde araştırmacılar arasında fikir birliği sağlanamayan konularda nitel araştırmanın sürekli analiz ilkesine de uygun olarak ilgili çizgi filmin bölümleri tekrar izlenmiş ve her iki araştırmacının kanaatlerini yansıtacak nitelikte yeni değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Bulgular ve Yorumlar

Esrarengiz Kasaba çizgi filmindeki kardeşlik ilişkileri ile ilgili bulgular

Esrarengiz Kasaba adlı çizgi filmde Dipper, başkahraman olarak izleyici karşısına çıkmaktadır. Dipper şüpheli ve kitaplara bilgi kaynağı olarak başvuran bir çocuktur. Tahminlerinde yanıldığında kendini eleştirebilir. Yönlendiricidir, etrafındaki insanları organize etme becerisine sahiptir. Ne yapacağını önceden planlar. İşini ciddiye alır. Belirgin hedeflerin ve gerçeğin peşinden koşar, gerekirse tehlikelere atılır. Hedeflerini gerçekleştirmediği takdirde ise hayal kırıklığı yaşar. Özgüven sahibidir. Olaylar karşısında temkinli davranır, sorgulayıcıdır. Kendini bir yetişkinmiş gibi görür. Doğadaki her şeyin bir sebebe bağlı olarak geliştiğini, korkunç olayların gerçekleşmesinin arkasında başka

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

nedenlerin olabileceğini düşünür. Parçaların birleştirilerek bambaşka bir bütüne varılabileceğine inanır. Bu özelliklerinden ötürü akıl odaklı davrandığı söylenebilir. Kız kardeşi Mabel’la genel olarak iyi anlaşır. Zor zamanlarında onu teselli eder. Bazen de kardeşini müdafaa eder. Problemlerini çözemediği zamanlarda Mabel’a yardımcı olur. Kız kardeşini, korkularını gidermesi için teskin eder. Onun fikirlerini önemser. En önemlisi de kardeşini tehlikelerden kurtarmak için kendi hayatını tehlikeye atmakta tereddüt etmez. Dipper, kardeşiyle uyumlu bir görüntü sergilese de zaman zaman çatıştığı da olur. Bu çatışmaların başında Mabel’ın sevgili bulma konusundaki ısrarlı davranışları gelir. Buna bağlı olarak da Dipper, Mabel’ın kendini bir yetişkin gibi göstermeye çalışmasından rahatsızlık duyar.

Mabel, iyimser bir karakterdir. Olduğu gibidir. Girdiği ortamlara kolaylıkla uyum sağlar. En kötü zamanlarda bile kendine eğlenecek bir uğraş bulur. Haz odaklı yaşar. Başkalarının dikkatini çekmekten hoşlanır. Yaşamını eğlence odaklı sürdürdüğünden işlerini çoğunlukla ciddiye almaz. Ancak zaman zaman yılgınlığa düşmeden gerçeği bulmaya çalıştığı da olur. Karakterindeki bu çelişki, duygusal değişimlerinden ileri gelir. İnsanlara koşulsuz güven duyar. İsteddiği şeyleri gerçekleştirmek için tehdit yolunu -insanların duygularını- kullanır. Olayları yüzeysel değerlendirir. Temiz kalpli olduğundan çevresindekilerin niyetini çözmekte zorlanır. İlişkilerine değer verir. Duygularıyla hareket etmesine rağmen duygu ve düşüncelerini bazen etrafındaki insanları kırmaktan çekindiği için bastırabilir. Kararlarında başkalarının etkisi vardır. Genellikle duygularıyla hareket etse de özellikle erkek kardeşi zor durumda olduğunda aklını kullanır. Kardeşinin zarar görmesini asla istemez. Dipper’a güvenir ve birçok noktada onun haklı olduğunu kabul eder. Ancak Dipper’la her zaman iyi iletişim içinde olduğu söylenemez. İki kardeşin ilgi alanlarındaki farklılıktan dolayı hayata bakış açıları da farklılaşır. Mesela Dipper’ın kitaplarla uğraşması, Mabel tarafından “inekçe” değerlendirilir. Dipper’a güvendiği kadar Dipper’ın kendisine güvenmediğini düşünür.

Dipper ve Mabel, bazen aynı şeyleri düşünebilen ve atıldıkları maceralarda ortak hareket eden iki kardeştir. Bu iki kardeş başladıkları işi bitirme konusunda titiz davranır. Birlikte oyun oynamaktan hoşlansalar da ilgi ve dikkatleri farklı şeyler üzerine yoğunlaşır. Mesela Mabel, Dipper’ın “kızsal şeyler yapmamasından” şikâyet eder. Her ikisi de aile içinde balık tutmak gibi sıradan etkinlikler yapmaktansa macera peşinde koşmayı tercih eder. Hatalarını kabullenmeyi bilirler. Korkularını yenemediklerinde birbirlerine sığınarak gücü yine kendilerinde bulurlar.

Fineas ve Förb çizgi filmindeki kardeşlik ilişkileri ile ilgili bulgular

Bu çizgi filmde Fineas ve Förb gayet iyi anlaşır. İlgileri büyük oranda ortaktır. Azimli, çalışkan ve işkoliktirler. Her ikisinin de özgüveni yüksektir. İş planlarında duygulara yer yoktur. Başladıkları işlere aklılılarıyla yön verir ve işlerini başarılı bir şekilde bitirirler. Üretken olma, vakti verimli kullanma

ve eğlenme amacıyla çalışırlar. Birbirlerini düşünce (Fineas) ve eylem (Förb) boyutunda iyi tamamlarlar.

Seride Fineas, Förb'ün "esaslı bir kardeş" olduğunu ve ondan daha iyi bir kardeş bulamayacağını düşünür. Förb ise Fineas'ın liderliğini kabul eder ve onun söylediklerine birçok zaman koşulsuz itaat eder. Hatta *Sürat Treni* örneğinde olduğu gibi birlikte yaptıkları bir işten dolayı bazen sadece Fineas takdir edilir ama Förb bunu dert etmez, kıskançlık duymaz. Kendi dünyasında sessiz kalmaktan, kardeşinin söylediklerini icra etmekten hoşlanır.

İki kardeş kendi aralarında neredeyse hiç çatışma yaşamazken ablaları Candes'in onlarla birtakım problemleri vardır. Hayatında akli değil duyguları önceleyen Candes, Fineas ve Förb açısından bakıldığında zıt bir kişiliktir. Çevresi dardır, telefonda erkek arkadaşı Jeremy hakkında konuşmak zamanının önemli bir kısmını alır. Çalışmak ve üretmek onun için yalnızca bir okul aktivitesidir. Okul dışındaki sosyal yaşamında çok ciddi dertleri, planları, kaygıları, uğraşları yoktur. Birçok temel bilgiden habersizdir. Kimlik bunalımı yaşar. Başına pembe balyaj yaptırarak kendini ifade etmek ister. Kıskançtır. Kardeşlerinin dikkat odağı olmalarını istemez. Bunun için de onların her icraatını olumsuz bir şeymiş gibi annesine söyler ve onu kıskırtmaya çalışır. Anne ve babası evde yokken aldığı sorumluluğu kardeşlerine karşı bir tehdit, bir güç unsuru olarak kullanır.

Candes, Fineas ve Förb'le genellikle didişse de onlarla kimi zaman meselelere aynı taraftan bakar. Ama bu bakış oldukça sınırlı ve belirli durumlar için geçerlidir. Menfaat, duygu ve değer ortaklığının olduğu konularda Candes'in kardeşlerine karşı tavrında bir yumuşama görülür. Sözelimi Candes kardeşleriyle geçinemez ama onların Rushmore Dağı'nda devlet başkanlarının heykelinin yanına kendi heykelini yaptıklarını görünce duygulanır. Yine menfaat ekseninde düşünülebilecek bir başka olay ise Candes'in vakit geçirmekten hoşlanmadığı kardeşleriyle dünya turu yapmasıdır. Fineas ve Förb'ün dünya turu sırasındaki duraklarından birinin Jeremy'nin o sırada bulunduğu Fransa olması Candes'i kardeşlerinin sorumluluğunu almaya ve onları bu seyahatte yalnız bırakmamaya iter. Kişiler arası çıkarlar dışında da Candes'in kardeşleriyle hareket ettiği noktalar olur. Ailevi ilişkiler söz konusu olduğunda anne ve babalarının güzel bir evlilik yıldönümü geçirmeleri için kardeşleriyle işbirliği yapar. Candes'in kardeşleri ile aynı düşündüğü noktalar yalnızca bunlardan ibaret değildir. Candes, göl canavarının insanlar tarafından fark edildiğinde zarar görebileceğini düşünerek Fineas ve Förb'ün sırrına ortak olması gerektiğine inanır ve herkesten göldeki canavar sırrına sadakat göstermelerini ister. Bir anlamda konu bir canlının yaşam hakkı olunca kardeşlerine karşı beslediği olumsuz duygular ve düşünceler evrilir.

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

Gumball çizgi filmindeki kardeşlik ilişkileri ile ilgili bulgular

Çizgi filmin başkahramanı Gumball’dır. Olaylar onun çevresinde gelişir. Birçok olayda net bir bakış açısı yoktur. Kendi içinde çelişkileri vardır. Duygu ve akıl çatışmasını net olarak yaşar. Bazen davranışlarında akli egemen kılarken bazen de duyguları ile karar verir. Düşündüklerini yaptıkları ile yalanlayabilir. Hedefleri her zaman için gerçekleştirilebilir değildir. Teknoloji bağımlısıdır. Televizyonda seyrettiği bir sahneyi gerçek yaşamda bire bir uygulayabileceğini düşünür, bunu gerçekleştiremediğinde ise mutsuz olur. Buna rağmen derleyici toparlayıcı bir kişiliktir. Liderlik vasfı vardır. Özellikle Darwin’le iyi anlaşılır. Bunda Darwin’in onun otoritesini ve büyüklüğünü tanınmasının da payı vardır. Darwin’in ne oynayacağını, ne yapacağını belirleme konusunda mahirdir. Onu incitmemek adına kendisiyle dolaylı yollardan konuşur. Onunla liderlik konusunda çatışmalar yaşadığında alttan alsa da fitratının bir gereği olarak yine onu yönlendirmekten geri duramaz. Bazen bu yönlendirmeyi o kadar ileri boyuta taşır ki oyun kumandası ile kardeşinin hareketlerini kontrol etmeye çalışır ve onu bir nesne olarak algılar. Gumball küçük kız kardeşi Anais’le ise mesafelidir. Kardeşinin cinsiyetinin ve yaşının bunda etkisi olsa da Anais’in sorgulayıcı karakteri de ilişkilerini etkiler. Yine de Gumball kardeş olmanın bilinciyle problemlerinin çözümünde Anais’in yanında yer alır. Onun zarar görmesini isteyen bir tavır içinde olmaz.

Gumball’ın kardeşi Darwin, Gumball’a göre daha geri planda bir kişiliktir. Duygusaldır, ancak akli duygularının önündedir. Geniş bir bakış açısına sahiptir. Yanlış bir şey yaptığını düşündüğünde vicdanı rahat etmez. Şiddet yanlısı değildir, problemlerini iyimser yollarla halletmeye çalışır. Gumball’ı sorguladığı, onun yaptıklarına anlam veremediği zamanlar olsa da onun söylediklerinin dışına çıkmaz. Gumball tarafından yönlendirilir ve bu durumun farkındadır. Kardeşi ile olan çatışmalarının önemli bir kısmı da zaten bu yönlendirme/ liderlik probleminden kaynaklanır. Gölge bir kişilik olduğunu düşünür ve bu duruma itiraz eder. Çevresindekilerin Gumball’ın posta kutusu üzerinden Darwin’le iletişime geçmeleri ve okul yıllığına Darwin’in fotoğrafı yerine Gumball’ın bir fotoğrafının gölgesini koymaları onu rahatsız eder. Gumball olmadan anlaşılmadığını düşünür, bunun için Gumball’a kızar. Ancak yine de Gumballsız yapamaz. Gumball’ın durumu yumuşatmak için söylediği: *“Sen bir gölge değil, koruyucusun.”* şeklindeki cümle hoşuna gider. Darwin’in kardeşi Anais’le olan ilişkisi ise daha farklıdır. Gumball, Darwin ve Anais düzleminde Darwin çoğu zaman Gumball’a yakındır. Söz gelimi Gumball’la birlikte Anais’ten habersiz onun kumbarasındaki paraları alır, kardeşlerinin bu durumu fark etmemesi için de yerine tırnak koyar. Ancak Darwin’in kardeşleri ile olan ilişkisi akıl temelinde seyreder. O, her ne kadar Gumball’la daha iyi anlaşsa da özellikle Gumball’ın duyguları ve değerleri ile hareket ettiği noktalarda Anais’in yanındadır. Örneğin Gumball maddi anlamda zor durumda olmalarına rağmen Waterson ailesini metalaştırmamak adına reklamlara çıkmak istemez. Oysa Darwin kardeşi Anais’le birlikte Gumball’ın görüşünü desteklemez ve bunun tersini savunur. Diğer taraftan Darwin oldukça

fedakârdır. Kendi meselesi olmasa bile kardeşleri ile ilgili meselelerde öne atılır ve sıkıntılara onlarla birlikte göğüs germeye çalışır.

Anais çizgi filmde 4 yaşındaki küçük kız kardeştir. Oldukça zekidir. Aile bireylerini yakından tanır. Bu özelliğinden dolayı bir eylemin failini bulmakta güçlük yaşamaz. Kelimelerle arası iyidir. Özellikle Gumball'ın bazı kelimeleri yanlış kullandığını düşünür ve onu uyarır. Zekâsını menfaat elde etmek için kullanmaktan çekinmez. Mesela kardeşinin zihnine bilinçaltı mesajları göndererek kendisini sinemaya götürmesini sağlamaya çalışır. Karşılıksız iş yapmaz. Aklın gereği olarak fayda peşinde koşar. İnançlarla iş yapılmayacağını düşünür bunun için de en başta Gumball olmak üzere zaman zaman kardeşleriyle problemler yaşar. Diğer taraftan bazı anlarda şiddete meyledip hayata kötümser bakar. Bu özelliğinden ötürü de özellikle Darwin'le uyuşamaz. İkna kabiliyeti yüksektir. Sinemada korsan çekim yapmak gibi yasal olmayan bir işi bile sözde haklı gerekçelere dayandırabilir. Ancak bu konuda Gumball'ı ikna etse bile Darwin'in vicdanını rahatlatamaz. Anais duygu ve düşüncelerinde de nettir. Onun genel duruşu olaylara göre değişmez. Bundan dolayı da kardeşleriyle zaman zaman problem yaşar.

Kafadar Ayılar çizgi filmindeki kardeşlik ilişkileri ile ilgili bulgular

Çizgi filmde yönlendirici karakter Boz isimli ayıdır. Boz eğlence düşkünüdür. Maceradan hoşlanır. Ben duygusu yüksektir. Kendini savaş ve yumruk atma ustası olarak görür. Buna karşın centilmendir. Rakibinin isabetli basket atışlarını takdir eder. Boğazına düşkündür ama ikramda bulunmayı da sever. Yaşanan bir olumsuzluk neticesinde sorumluluğu kardeşlerinin üzerine yüklemeyi, doğrudan kendi alır. Onlar için fedakârlık yapmaktan çekinmez. Daima aile vurgusu yapar. Olumsuz durumlarda karamsarlığa kapılmaz, kardeşlerinin de kapılmasını istemez. Alternatif planlar geliştirerek kardeşleriyle birlikte içinde buldukları çıkmazdan kurtulmaya çalışır. Bunu yaparken de zor anlarda durumu toparlamak için de olsa yalan söylemez. Yaşananları olanca şeffaflığıyla paylaşarak kardeşlerinin gerçeklerle yüzleşmelerini sağlar. Boz, kardeşleri adına birçok zaman kararları kendi alır. Kardeşleri de onun aldığı kararları uygulamakta bir beis görmez. Kardeşlerinin başına gelen olumsuz hâllerde başkalarından yardım beklemez, kardeşlik hukukunun gereğini yaparak canını tehlikeye atmakta tereddüt etmez. Kardeşleriyle genellikle arası iyi olan Boz, yalnızca Kutup'a gönül koyar. Çünkü Kutup Boz'dan ve diğer kardeşi Panda'dan gizli kendine özel fantastik bir klozet yapmıştır. Bu durum Boz'u başlangıçta ziyadesiyle üzse de sonrasında bunun nedenini tahmin edince kardeşine olan kırgınlığı geçer.

Serinin diğer bir karakteri olan Panda ayrılan gönüllü bir ayıdır. Her hafta birine âşık olur. Bir sevgilisi olmasına rağmen telefonda yeni bir kişi ile randevulaşmaktan geri durmaz. Aidiyet duygusu ile yaşamak hoşuna gider. Telefon ve sosyal medya bağımlısıdır. Telefonla uğraştığı anlarda genellikle

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

kalabalıklar içinde olmak istemez ve kendi köşesine çekilir. Birçok zaman telefonuna elektrik bağlantısı sağlayabileceği bir priz altında oturur. Telefonuna gelen mesajlara yanıt vermek istemese de kendine engel olamaz. Onun bu bağımlılığı zaman zaman başına dertler de açar. Öyle ki yaptığı işin sonuçlarını yorumlayamaz hale gelir. Panda, çizgi filmde hissi bir karakterdir. Onun kardeşleri ile ilişkileri de bu düzlemedir. Örneğin elektriklerin gitmesi sonucu kardeşinin içinde kaldığı buzdolabının çalışmamasını kendi hatası olarak görür ve bundan ötürü üzülür. Kardeşi Kutup’a odasını vererek durumu telafi etmek ister. Boz kadar yönlendirici bir karakter olmasa da planlı iş yapma konusunda kardeşlerine telkinlerde de bulunur. Genellikle kardeşleri ile bir problemi olmayan Panda, kardeşi Boz’un ev içinde taşkınlık yapıp kendileriyle uğraşmasına ise dayanamaz. Kimi zaman onu sert bir dille uyararak işi evden kovmaya kadar götürür. Panda *Odalar* adlı bölümde en çok Boz’a kızar. Boz’un çektiği bir videoyu tesadüfen izlediğinde onun kendisini canlandırdığını ve bu canlandırmada kendisini internet bağımlısı, beceriksiz ve mızız bir tip olarak yansıttığını görünce çok sinirlenir. Bundan dolayı Boz’la kısa süreli bir tartışma yaşar. Ama tartışmanın sonunda Boz’un kötü niyetli olmadığını ve bu şekilde bir kurguyu biraz da amatörliğünden yaptığını anlayınca onu affeder.

Çizgi filmde diğer kardeş ise Kutup’tur. Kutup konuşmayı sevmez. Genellikle kardeşleriyle beden dilini kullanarak anlaşır. Olaylar karşısında ilkesel duruşlar gösterir. Bağlama ve konuya odaklanmak yerine evrensel değerler üzerinde yoğunlaşır. Kuşlarla iletişim kurmak gibi ekstra becerileri vardır. Sporla ve tabiatla arası iyidir. Diğer kardeşleri gibi o da sorumluluk almaktan geri durmaz. Hata yaptığında bunu kolaylıkla ikrar eder. Kardeşleriyle ilişkisi sorunsuzdur. *Odalar* adlı bölümde Boz ve Panda’nın birlikte çekilmiş resimlerini görüp kendi resimlerini göremeyince kıskançlık duygusuna kapılır ve bu konuda Boz’dan bir açıklama ister. Fotoğraf çektikleri gün kardeşlerinin kendisini aradığını ama bulamadıklarını öğrenince de rahatlar.

İlgi alanları birbirinden çok farklı olan üç kardeşin ortak noktaları oldukça fazladır. Söz gelimi ayı kardeşler boğazına düşkündür, bedava bir şeyler almaktan hoşlanır, yeni yerlerine alışmakta güçlük çeker, zor durumda olana yardım eder, sinirlendiklerinde birbirlerine zarar verir, maksadı aşıklarında birbirlerinden özür diler, yaptıkları işten zevk alır, ülkü birliği yapar, birbirlerinin sırtını yere vermezler. Bazı temel konularda bilgi eksiklikleri olsa dahi iyi ve karakterli duruşlarıyla bu eksiklikleri kapatırlar.

Sonuç ve Tartışma

Yabancı çizgi filmlerden ilk olarak Esrarengiz Kasaba’daki ikiz kardeşler Dipper ve Mabel’in ilişkileri incelenmiştir. İlgi alanları büyük oranda ortak olan bu iki kardeş, birbirine değer verir, zor zamanlarda destek çıkar ve birbirinin problemlerine birlikte çözüm üretir. İkizlerin çatıştığı noktalar hayata bakış açılarından ileri gelir. Çizgi filmde Dipper davranışlarında aklı egemen kılıp daima onun

doğrularıyla hareket ederken Mabel duyguları ile yaşayan, hayatın her anının tadını çıkarmak isteyen, keyfi davranan bir tiptedir. Bu nedenle Mabel'in duygu eksenli aldığı kararlara Dipper itiraz eder ve kardeşini onaylamaz. Çizgi filmde Dipper aracılığıyla daima akıl kazanır. Çizgi filmde kardeşler arasındaki anlaşmazlıkların diğer bir sebebi cinsiyete bağlı olarak ortaya çıkan ilgi farklılığından ileri gelir. Cinsiyetin ve cinsiyete izafe edilen rollerin toplum içinde bir kısım kalıp algılar yarattığı bilinmektedir. Mesela Mabel, Dipper'in kızsal şeyler yapmamasından şikâyet eder. Çizgi film, hayatın bir kesiti olan cinsiyetin toplumda algılanma biçimine gönderme yapması yönüyle olumlu, bu gerçeklikle ilgili algıyı perçinlemesi yönüyle ise olumsuzdur. İzlenen bölümler dikkate alındığında çizgi filmde kardeşlerin kardeşlik hukukunun gereğini yerine getirdikleri görülür. Kısmi anlaşmazlıkları olsa da kardeşler iyi ve kötü zamanlarda daima birliktedirler. Ancak Esrarengiz Kasaba'da pozitivist söylemin bir sonucu olarak daima aklın ve akli temsil eden Dipper'in yüceltilmesi, hayatı duyguları ile yaşamak isteyen Mabel'in ikinci planda kalması çizgi film açısından bir sorundur.

Fineas ve Förb isimli çizgi filmde üvey kardeşler Fineas ve Förb de çok iyi anlaşılır. Öyle ki her iki kardeş arasındaki ilişki tamamen kusursuzdur. İki kardeş arasındaki uyum, onların birbirini düşünce ve eylem boyutunda iyi tamamlaması ile de açıklanabilecekken özellikle Förb'ün Fineas'ın söylediklerini itirazsız olarak kabul etmesi de kardeşler arasındaki bu uyumu pekiştirir. Ancak başkalarının söylediklerini harfiyen kabul etmek bir karakter özelliği olabilir fakat birey olmanın bir özelliği olamaz. Çünkü mutlak itaat, demokrasiyi içselleştirmiş toplumlarda doğru bir davranış şeklidir. Bu nedenle Fineas ve Förb arasındaki ilişkinin sağlıklı olduğunu söylemek güçtür. Açık bir söyleyişle çizgi filmde iki kardeş arasındaki ilişki idealize edilmiş, biraz da üvey kardeşlerin iyi geçinebileceği fikrini savunabilmek için kusursuzluk üzerine bina edilmiştir. Fineas ve Förb çizgi filmde o kadar aynıdır ki kardeşleri Candes'la olan ilişkilerinde bile onları tek bir karakter olarak değerlendirmek mümkündür. Çizgi filmde Candes'ın kardeşleri ile dünyaları farklıdır. Bu farklılık Candes'ın cinsiyetinden ve yaşça kardeşlerine göre büyük olmasından kaynaklanıyor olabilir. Kardeşleri çocuk, Candes ise ergendir, kardeşlerini kıskandığı için onların her adımını annesine söyleyip annesiyle kardeşlerinin arasını açmaya çalışır. Candes'ın aklıyla değil duygularıyla var olmaya çalışması da kardeşleriyle arasında bir karşıtlık ve doğal olarak bir geçimsizlik oluşturur. Candes'ın geçimsiz görüntüsü menfaati söz konusu olunca ise değişir. İnsanlığa ait vasıfların menfaat yüzünden yitirildiği dünyada bu tarz bir ilişkinin kardeşler arasındaki bağı belirlemesi, belki dünyaya ait bir gerçeği verir ancak bu gerçeğin örnek alınabilecek olması beraberinde bir kısım endişeleri de getirir. Çizgi filmin diğer bölümlerinde Candes kardeşleri ile çevre duyarlılığı ve aile birliği konusundaki hassasiyetleri nedeniyle uyumlu görünür. Belli değerler ve ilkesel duruşlar söz konusu olduğunda kardeşlerin dargınlıklarını bir tarafa bırakabileceğini göstermesi bakımından kurgunun olumlu olduğu söylenebilir. Seyredilen bölümlerin tamamı dikkate alınarak değerlendirildiğinde çizgi filmdeki kardeşlik ilişkilerinin

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

-hem Fineas ve Förb hem de Fineas, Förb ve Candes arasında- gerçeği yansıttığı ancak sağlıklı olmadığı söylenebilir. Çizgi film kardeşlerden birinin, diğerinin davranışları üzerinde büyük ölçüde belirleyici olduğunu hissettirmek ve her daim kardeşler arasında olumlu bir ilişkinin kurulamayacağını göstermek açısından ise değerlidir.

Gumball isimli çizgi filmde bilhassa Gumball ve Darwin iyi geçinir. İki kardeş aynı zamanda iki iyi arkadaş olduğu için birlikte zaman geçirmekten ve beraber oyun oynamaktan hoşlanır. Tabii iki kardeşin iki iyi arkadaş hatta dost olması onların daima uyumlu davranacakları anlamına gelmez. Çizgi filmde kardeşlerin meseleye aynı taraftan bakmadığı, biraz daha ileriye giderek tartıştıkları konular vardır. Çizgi filmde her iki kardeş arasındaki temel çatışma lider olabilme fikrinden kaynaklanır. Darwin kendisinin Gumball'ın gölgesi olduğunu düşünür ve bunun için Gumball'la çatışma yaşar. Yine Darwin, Gumball'ın akli bir tarafa bırakıp inançları ve değerleri ile hareket ettiği noktalarda ona eşlik etmez. Dolayısıyla çizgi filmde Gumball ve Darwin arasındaki çatışmaların güç ve bakış açısı (akıl-duygu) odaklı olduğu söylenebilir. Bu dönem çocuklarının öne çıkma isteğinin ve ben duygusunun bir tezahürü olarak çizgi filmde beliren güç çatışması yerinde bir kurgu olarak görülebilir. Diğer taraftan ise çizgi filmde akıl ve duygu merkezinde Gumball ve Darwin'in yaşadığı çatışmalarda daima aklın kazanması, inançların ve değerlerin sürekli olarak ikinci plana atılması bir soru işaretidir. Çizgi filmdeki diğer bir kardeş de Anais'tir. Anais'in kardeşleriyle bağı Gumball ve Darwin arasındaki bağ düzeyinde değildir. Bunda Anais'in küçük ve kız olmasının etkisi vardır. Diğer taraftan Anais özellikle inançların davranışlara kaynaklık etmesi konusunda Gumball'la farklı düşünür ve kendine akli rehber kılarak hareket eder. Bu nedenle de olayları Gumball'la aynı zaviyeden değerlendiremez. Anais keskin ve şiddet yanlısı tavrından dolayı Darwin'le de problem yaşar. Darwin'le yaşanan bu görüş ayrılığı kardeşlerin bazı aşırı fikirlerde birbirlerini dengeleyip itidalli davranışlar sergilemelerini anlatması yönüyle anlamlıdır. Çizgi filmin bütününde ise iyi geçinen kardeşlerin ben duygusundan ve ilgi alanlarındaki farklılıklardan ötürü çatışabilecekleri gösterilir ve bu konuda ideal bir dünya çizilmeyerek değerli mesajlar verilir. Zira bugünün dünyasında kusursuz insan davranışlarının olmadığı, her bireyin kendi içinde birtakım açmazlar ve çıkmazlar yaşadığı bilinir. Dolayısıyla önemli olan problemlerin ortaya çıkması değil, ortaya çıktıktan sonra makul yollarla çözülmesidir. Çizgi film hedef izleyici kitlesine bunu gösterir.

Kafadar Ayılar'da ise Boz, Panda ve Kutup olmak üzere üç ayının kardeşliği anlatılır. Çizgi filmde ideal bir kardeşlik görüntüsü sergilenir. Ayı kardeşler birbirleri için riske girmekten ve fedakârlık yapmaktan çekinmezler. Oldukça uyumludurlar. Dünyaları farklı olsa da birlikte gülmek ve birlikte hüzünlenirler. Çizgi film özellikle farklı fitratlardaki üç kardeşin nasıl uyum içinde yaşayabileceğini okura sunması açısından değer arz eder. Farklılıkların öne çıkarılıp birlik beraberlik duygularının ötelendiği zamanlarda bu kurgu sadece çocuklar için değil, yetişkinler için de iyi bir

örnektir. Çizgi filmde kardeşler arasındaki anlaşmazlıkların çoğu, yanlış anlamalardan kaynaklanır. Ayı kardeşler birtakım yanlış anlamalar yüzünden tartışmalar da kötü niyetli olmadıkları için bu durumu biraz da hemcins olmalarının etkisiyle kendi içlerinde büyütmeden birbirlerine sorarlar. Nihai olarak meseleyi idrak edince de birbirlerinden af dilerler. İdealize edilmiş gibi görünse de problemleri şiddet diline başvurmadan konuşarak çözmeyi önermesi yönüyle çizgi filmin değerlendirilmesi gerekir. Bir başka açıdan bakıldığında ise çizgi filmdeki ayı kardeşler yanıldıkları meselelerde düşüncelerinde durağanlık göstermezler. Yanılabileceklerinin farkında olarak ayak diretmeden kardeşlerinin söylemlerine itibar ederler. Çizgi film bu anlamda da kardeşlik ilişkilerinin güven temelli olması gerektiğini hedef kitesine iletir. Bunun dışında çok ileri boyutlarda olmasa da çizgi filmde kardeşler anlık tepkiler nedeniyle de gerilim yaşarlar ancak bunu büyütüp ileri boyutlara taşımazlar, bir anlamda hemen unutuverirler. Hayattaki pek çok tepkinin planlanmadan refleksif bir şekilde verildiği düşünülürse kardeşler arasında bu tarz bir ilişkinin çizgi filme yansması olumlu ve doğaldır. Diğer taraftan kardeşlerin tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi anlık tepkiler üzerinde çok fazla takılıp kalmaması ve bunu derin bir küskünlüğe dönüştürmemesi de çizgi film aracılığıyla hedef kitleye verilen önemli mesajlardandır. Bütünü açısından değerlendirildiğinde çizgi filmin kardeşlik ilişkileri açısından Türk değer yargılarına uygun bir şekilde tasarlandığı söylenebilir.

Sonuç olarak, yabancı çizgi filmlerin incelendiği çalışmada kardeşliğin genellikle iyi ilişkiler üzerine kurulduğu görülmüştür. Bu ilişkilerde de erkek kardeşlerin birbiriyle daha iyi anlaşarak ön plana çıktıkları tespit edilmiştir. Zaten Akerman, Strauss ve Bryant da (2008) çizgi filmlerde erkek karakterlerin kız karakterlere göre daha baskın olduğunu dile getirmiştir (Akt. Hentges ve Case 2013: 322). Ayrıca çalışmada yaş ve ilgi alanı gibi faktörlerin kardeşlik ilişkilerini etkilediği, kardeşlerin genellikle akıl ve duygu metaforları üzerinden çatıştırıldığı belirlenmiştir. Çizgi filmlerde akıllı temsil eden (genellikle erkek) karakterlerin, duyguyu temsil eden (genellikle kız) karakterlere göre daha fazla olumlandığı fark edilmiştir. Nitekim Hentges ve Case'in (2013: 320) aktardığına göre çocuklar için hazırlanmış televizyon programlarında erkeklerin daha sık olarak lider konumuna getirildiği (Aubrey ve Harrison, 2004; Calvert, Kotler, Zehnder ve Shockey, 2000), kızlarınsa daha çok sevgi gösterisi ve dış görünüş endişesinde olduğu tespit edilmiştir (Baker ve Raney, 2004). Chytry'in (2012: 260) Disneyland'ların kuruluş amacını açık bir dille ifade ettiği araştırmasında ise Disney'in çocukluktan erken ergenlik dönemine geçiş sürecinde, duygularıyla akılları arasında kalan bireyleri hedef kitle olarak aldığı vurgulanmıştır. Diğer taraftan araştırmada aklın kardeşleri yönlendirmede bir güç unsuru olarak kullanıldığı; buna mukabil duygu, değer ve inançları ile hareket eden karakterlerin kaybettiği/ ikinci planda kaldığı gözlemlenmiştir.

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

Kaynaklar

- Arslan, A. (2004). Bir sosyolojik olgu olarak televizyon. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Bayındır, N. (2015). Sınıf öğretmenlerinin çizgi filmlerin öğretimsel rolüne ilişkin görüşleri. *JASSS*, 41, 109- 117.
- Brown, N. (2015). Individualism and national identity in Disney's early British films. *Journal of Popular Film and Television*, 43(4), 188-200.
- Cesur, S., Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk: çocukların TV programlarına ilişkin tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/19, 106-155.
- Chytry, J. (2012). Walt Disney and the creation of emotional environments: interpreting Walt Disney's oeuvre from the Disney studios to disneyland, calarts, and the experimental prototype community of tomorrow (EPCOT). *Rethinking History*, V. 16, No. 2, p. 259-278.
- Cortes, C. (2005). *How the media teach*, media literacy: Transforming curriculum and teaching. In Schwarz, G. And Brown, P. U. (Eds). pp. 55-73. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing.
- Duvall, S. S. (2010). Perfect little feminists? Young girls in the US interpret gender, violence, and friendship in cartoons. *Journal of Children and Media*, 4 (4), 402-417.
- Ergöz, H. S. (2006). Çizgi filmlerin çocuk müzik eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Eskandari, M. (2007). *İran'da TV'de yayınlanan çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin eğitimine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fedakar, P. (2011). Çizgiyi aşanlar: Cille Türk mitolojisinin çizgi filmde kullanılması ve çizgi filmle aktarılması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 11/1, 107-119.
- Glendale, C. (2017). Doleand The Walt Disney Company help parents encourage healtier eating through themagic of Disney caracters and storytelling.
- Gökçeşlan, A. (2010). Batı kökenli çizgi filmlerde ırkçı, kapitalist ve ayrımcı ideolojik söylem. *e- Journal of New World Science Academy*, 5/4, 365- 373.
- Güven, G., Akıncı, A. (2014). Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerde yer alan değerlere ait sözel ifadelerin sunumu: TRT Çocuk kanalı örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5/16, 429-445.
- Hapkiewicz, W. G. (1979). Children's reactions to cartoon violence. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 8(1), 30-34.
- Hentges, B., Case, K. (2013). Gender representations on Disney Channel, Cartoon Network, and Nickelodeon broadcasts in the United States. *Journal of Children and Media*, V. 7:, p. 319-333.
- Hoerrner, K. L. (1996). Gender roles in Disney films: Analyzing behaviors from Snow White to Simba. *Women's Studies in Communication*, 19(2), 213-228.
- <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=f6f68be3-3060-4b49-9d8b-4d0b066bf4b8%40sessionmgr4009&vid=6&hid=4209&bdata=Jmxhbmc9dHlmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#d b=nsm&AN=6CU92001071420170314006092> 20.03.2017 tarihinde alınmıştır.
- Inge, M. T. (2004). Walt Disney's Snow White and the Seven Dwarfs: Art adaptation and ideology. *Journal of Popular Film and Television*, 32(3), 132-142.
- İnan, T. (2016). Çocuk medyasında evrensel ve yerel değerler aktarımı: TRT Çocuk kanalı örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4/25, 200-212.
- Juschka, D. (2001). Disney and fundamentalism: The fetishisation of the family and the production of American family values. *Culture and Religion*, 2(1), 21-39.
- Karakuş, N. (2015). Okul öncesi döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmlerin değerler eğitime katkısı yönünden değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12/30, 251-277.

- Karakuş, N., Baki, Y. (2015). Keloğlan çizgi filminin kalıplaşmış dil birimleri yönünden değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2038-2055.
- Kiyomi, K. U. T. S. U. Z. A. W. A. (2000). Disney's Pocahontas: Reproduction of gender, orientalism, and the strategic construction of racial harmony in the Disney empire. *Asian Journal of Women's Studies*, 6(4), 39-65.
- Kunzle, D. (1991). How to read Donald Duck imperialist ideology in the Disney comic (40 . Print). New York: I. G. Editions, Inc. <https://fadingtheaesthetic.files.wordpress.com/2012/03/33788991-how-to-read-donald.pdf> 27.03.2017 tarihinde alınmıştır.
- Lehman, C., P. (2001). Black characters and social commentary in animated cartoons. *Journal of Popular Film and Television*, V. 29:2, p. 74-81.
- Mayes, S. L., & Valentine, K. B. (1979). Sex role stereotyping in saturday morning cartoon shows. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 23(1), 41-50.
- Meamber, L. A. (2011). Disney and the presentation of colonial America. *Consumption Markets & Culture*, 14(2), 125-144.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expended source book*. California: SAGE Publications.
- Muratoğlu, B. (2009). *Sosyal sapkınlığın medyadaki temsilinin çizgi filmler üzerinden incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Namlı Altıntaş, İ. (2016). Values that children aged between 9-11 acquire from cartoons and animation and their modeling behaviors. *Route Educational and Social Science Journal*, V. 3(2). p. 316-335.
- Oruç, C., Tecim, E., Özyürek, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *EKEV Akademi Dergisi*, S. 15/48, s. 303- 319.
- Öktem, F., Sayıl, M., Çelenk Özen, S. (2006). *Kodlayıcı eğitim kitapçığı*. Ankara: RTÜK Yayınları.
- Özdemir Erem, N. H. (2016). *Çocuk edebiyatı ve medya*, Okul öncesinde çocuk edebiyatı ve medya. Ed. Tacettin Şimşek. s. 219-242. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Öztürk Samur, A., Durak Demirhan, T., Soydan S. ve Önkol, L. (2014). Pepee çizgi filminin ebeveyn, öğretmen ve çocuk gözüyle değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11/26, 151-166.
- Rektor, M., E. (2008). *America animated: nationalist ideology in Warner Brothers' animaniacs*. Unpublished master thesis. Auburn University, Alabama.
- Rigel, N. (1993). *Medya ninnileri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Rojek, C. (2006). *Disney culture*. UK: Routledge. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02614369300390111> 21.03.2017 tarihinde alınmıştır.
- Sparks, G. G., Sherry, J., & Lubsen, G. (2005). The appeal of media violence in a full-length motion picture: An experimental investigation. *Communication Reports*, 18(1-2), 21-30.
- Spencer, D. R. (2004). Visions of violence a cartoon study of America and war. *American Journalism*, 21(2), 47-78.
- Şahin, A. (2015). "Avatar" filmi özelinde emperyalist uygulamaların incelenmesi. *Turkish Studies*, 10/10, 817-826.
- Şirin, M. R. (2006). *Kuşatılmış çocukluğun öyküsü*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Tanner, L. R., Haddock, S. A., Zimmerman, T. S., & Lund, L. K. (2003). Images of couples and families in Disney feature-length animated films. *The American Journal of Family Therapy*, 31(5), 355-373.
- Taş Alicenap, Ç. (2015). Kültürel mirasın çizgi film senaryolarında kullanılması. *TÜBAR*, 37, 11-25.

Yabancı Çizgi Filmlerde “Kardeşlik” İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme

Temizyürek, F., Acar, Ü. (2014). Çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3/3, 25-39.

TÜİK (2013). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> 16.03.2017 tarihinde alınmıştır.

Wright, J., A. (2010). *Developing characters, write your way into animation and games*. Ed. Cristy Markx. p. 67-82. UK: Focal Press.

Wynns, S. L., & Rosenfeld, L. B. (2003). Father-daughter relationships in Disney's animated films. *Southern Journal of Communication*, 68(2), 91-106.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yücel, F. (2015). Kültürel yozlaşma bağlamında okul öncesi- ilkököl öğrencilerinin masal ve çizgi filmle ilgili algıları. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 30, s. 119-135.